

SYRISCHE DOCENTEN

TEKST RICHARD HASSINK

BEELD FRED VAN DIEM

'HIER KUN JE JE DROMEN NAJAGEN'

IN AMSTERDAM BEREIDEN SYRISCHE VLUCHTELINGEN MET ERVARING ALS DOCENT ENGELS ZICH VOOR OP EEN BAAN IN HET MBO. DRIE STATUSHOUDERS VERTELLEN OVER HUN ACHTERGROND EN TOEKOMSTVERWACHTING.

'DE DRUK OP DOCENTEN IN SYRIË IS ENORM GROOT'

"Ik wil mijn eigen geld verdienen en niet mijn hand moeten ophouden omdat ik een arme vluchteling ben", antwoordt Hala Moghir (31) op de vraag waarom ze het professionaliseringstraject bij het Roc van Amsterdam volgt. "Ik leer hier hoe het Nederlandse onderwijs in elkaar steekt en kom in contact met allerlei mensen die er misschien wel aan kunnen bijdragen dat ik een baan als docent vind." Want werken in het onderwijs, dat is wat ze het liefste wil. Na haar studie Engels aan de Al-Furat University in Deir ez-Zor, verhuisde Moghir naar Damascus waar haar man een baan kreeg als contrabassist in het Syrische Nationale Orkest. "In die tijd, in 2014, werd de situatie in Syrië steeds grimmiger. Ik werd bij checkpoints vaak enorm onbeschoft behandeld door militairen omdat ze in mijn papieren zagen dat ik uit een gebied kwam dat onder controle was van IS." In die tijd werd ook haar zus gearresteerd omdat ze op haar Facebookpagina kritisch was over het Assad-regime. "Na haar vrijlating zijn mijn ouders met mijn zus gevlucht naar Turkije maar bleef ik achter in Damascus. Niet voor lang, want toen mijn man in 2015 werd opgepakt en pas na achttien dagen werd vrijgelaten, zijn ook wij gevlucht naar Turkije."

Daar gaf ze in 2015 acht maanden Engelse les aan kinderen in een VN-vluchtelingen kamp en daar ontstond de wens om voor een baan in het onderwijs te gaan. "Eerlijk gezegd zou ik niet in Syrië willen doceren, omdat je daar de hele dag letterlijk voor de klas staat. Bovendien is de druk die daar op je rust, enorm groot. Jij wordt er als docent verantwoordelijk voor gehouden als leerlingen onvoldoende presteren. En ook de onderwijsvormen en leermiddelen zijn op de staatsscholen heel ouwerwets." Moghir hoopt een baan voor de klas te vinden. "Als dat niet lukt, wil ik graag als presentator bij de televisie werken. Maar ja, dan moet mijn Nederlands echt wel een stuk beter worden."

PROFESSIONALISERING VOOR SYRISCHE DOCENTEN

Het ruikt naar zoete broodjes in het lokaal waar zo'n twintig voornamelijk Syrische vluchtelingen luisteren naar een medestudent die verslag doet van een schoolbezoek. De geur komt van de praktijkruimte ernaast, waar leerlingen van de brood- en banketschool van het Roc van Amsterdam hun bakkunsten oefenen. Terwijl de mbo'ers hun handen laten wapperen, discussiëren de Syrische studenten over de vraag of je als docent Engels in een onderwijssituatie continu Engels moet praten in de les of niet. De studenten zijn zelf docenten. Althans, dat waren ze voordat ze hun vaderland ontvluchtten en asiel aanvroegen in Nederland. Nu proberen deze statushouders in hun nieuwe thuisland aan de slag te komen als docent Engels. "Dat is zo eenvoudig nog niet", vertelt cursusleider Henk Frencken even later in de kantine van de brood- en banketschool. "De diploma's van de vluchtelingen moeten gewaardeerd worden om te bepalen of ze hier mogen werken. Het komt erop neer dat drie jaar wo-bachelor in Syrië gewaardeerd wordt als twee jaar voor de Nederlandse situatie, vier jaar hbo-bachelor staat gelijk aan drie jaar in Nederland." Geen man overboord zou je denken, deze docenten zouden met een kopopleiding hun bevoegdheid kunnen halen. Frencken: "Maar dat is helaas niet zo, want voor universiteiten en hogescholen is het lastig om hierop maatwerk te leveren omdat ze vastlopen in allerlei regelgeving. Deze mensen wordt dan verteld dat ze in studiejahr 1 mogen beginnen. Dat is geen optie voor een Syrische moeder met twee kinderen die graag de kost wil verdienen."

Het professionaliseringstraject dat deze Syrische docenten in Amsterdam volgen duurt negen weken waarin ze twee dagen per week naar school gaan. Tijdens de lessen wordt veel gespro-

ken over het Nederlandse onderwijssysteem. Verder worden cursisten getraind in het gebruik van digitale hulpmiddelen, didactiek en ook de Engelse taal. Sommige docenten spreken goed Engels, maar dat geldt zeker niet voor iedereen. Frencken vertelt dat deze training twee jaar geleden het licht zag bij Iclon, het interfacultair centrum voor lerarenopleiding, onderwijsontwikkeling en nascholing van de Universiteit Leiden, waar hij zelf ook werkt. "Naast het gebouw waar het Iclon is gevestigd, kwam destijds een noodopvang voor vluchtelingen en wij vroegen ons hardop af wat wij voor deze mensen konden betekenen. Nou, wij leiden docenten op, vaak ook internationale studenten, dus het plan was snel gesmeed." De mensen van Iclon timmerden een curriculum in elkaar en gaven het trainingsprogramma twee keer in Leiden.

Intussen is er een speciale stichting voor opgericht, The Mobile Educator, die contact zocht met het Roc van Amsterdam. Daar draaide de training de afgelopen drie maanden voor de derde keer, met subsidie van de gemeente Amsterdam. Frencken: "Voor het voortgezet onderwijs levert deze training geen specifieke lesbevoegdheid op. Maar voor het mbo ligt dat anders. Daar worden mensen aangenomen op basis van bekwaamheid. Dat betekent dat deze Syrische docenten veel eerder kans maken op een baan." Die vaste baan is er nog voor geen enkele deelnemer. Wel hebben inmiddels zeven deelnemers een stageplek gevonden bij het Roc van Amsterdam. "En dat is ook heel belangrijk," zegt Frencken, "want daardoor bouwen ze een netwerk op en dat kan op termijn naar een baan leiden".

Een van de cursisten vertelt dat hij leerlingen heeft ontmoet die acteur, kunstenaar of danser willen worden. "In Syrië gaat iedereen voor een carrière als arts, advocaat of ingenieur. Die beroepen geven de meeste zekerheid. In Syrië is geen sociaal vangnet dus als je geen werk hebt, heb je niets te eten. Dit is beter, hier kun je je dromen najagen." ►

'NEDERLANDERS ZIJN OPEN EN SOCIAAL'

"Eigenlijk schaam ik me er voor om het te zeggen", zegt Rahaf Shahan (28), "maar ik heb gebruik gemaakt van valse identiteitspapieren om uit Syrië weg te komen". Dat was in 2015, nadat ze haar studie Frans aan de universiteit van Damascus in 2013 had afgerond en een tijdje Franse les had gegeven. "Ik was al jaren behoorlijk somber door de oorlogssituatie in Syrië, terwijl ik van nature een positief en opgewekt mens ben. En toen ik ook nog van dichtbij een bomexplosie meemaakte, was voor mij de maat vol."

Via Libanon en Turkije en dankzij haar valse paspoort reisde Shahan naar Europa en belandde ze uiteindelijk in een asielzoekerscentrum in Amsterdam en later in Almere. In Nederland heeft ze het naar haar zin, alhoewel wel heel graag zou willen dat haar man die als accountant in België werkt een baan in Nederland vindt en zich permanent bij haar voegt. "We willen liever hier wonen, omdat Nederlanders naar ons idee opener en socialer zijn. We hebben echt het gevoel dat we in dit land geaccepteerd en gewaardeerd worden." Een baan voor de klas is Shahans droom. "Ik loop nu stage op een mbo-school in Amsterdam. Binnenkort heb ik daar een sollicitatiegesprek voor een echte baan." Tijdens het professionaliseringstraject heeft ze een paar scholen in Amsterdam bezocht zoals de islamitische school in Sloterdijk en de Amsterdamse Mavo, een humanistische school in de Watergraafsmeer. Vooral van de laatste school was ze erg onder de indruk. "Docenten geven daar niet op een frontale manier les, maar proberen spelenderwijs en op een gelijkwaardig niveau kinderen dingen te leren. Dat soort onderwijs bestaat niet in Syrië." Shahan ziet haar toekomst in Nederland. "Zelfs als de situatie in Syrië zou verbeteren, gaan wij niet terug, denk ik. We voelen ons hier in het Westen vrijer en veiliger." Als het met een baan in het onderwijs niet lukt wil ze als tolk-vertaler aan de slag.

'HIER KUNNEN WE ONS LEVEN OPBOUWEN'

"Tot vorig jaar begreep ik niet veel van het Nederlandse onderwijssysteem", zegt Nour Al Yousfi (34). "Wat dat betreft voelde ik me echt een *alien*." Dat is de laatste paar maanden sterk veranderd, want tijdens de lessen werd er veel gepraat over de verschillende onderwijstypes. Ook door diverse schoolbezoeken kon Al Yousfi zich een beter beeld vormen van het Nederlandse onderwijs. "En omdat we op zoek zijn naar een school van onze zoon die in december vier jaar wordt, weet ik ook steeds meer over het basisonderwijs. Daar komt bij dat ik als vrijwilliger werk op een basisschool in Amsterdam-West. Alle leerlingen krijgen daar één uur Engels per week van mij. Heel leuk om te

doen. Ik gebruik geen lesboek maar geef les door veel Engels te praten." Al Yousfi heeft enkele jaren voor de klas gestaan in zijn Syrische geboorteland Idlib, vlak bij de grens met Turkije. In 2008, voor het uitbreken van de burgeroorlog, besloot hij zijn heil te zoeken in Dubai, de hoofdstad van de Verenigde Arabische Emiraten. "Mijn financiële situatie was heel onzeker in Syrië en ik wilde graag mijn horizon verbreden." In Dubai werkte hij eerst als accountmanager in de diamanten- en juwelenindustrie en later als salesmanager in de autobranche. Tot hij in 2014 bericht vanuit Syrië kreeg dat hij in militaire dienst moest. Zou hij weigeren dan zou zijn paspoort niet verlengd wor-

den. "Ik wilde niet terug naar mijn vaderland, omdat de situatie heel onveilig was, maar in Dubai kon ik niet blijven." Al Yousfi besloot te vertrekken en kwam via de Verenigde Staten in Nederland terecht waarnaar hij na een tijdje zijn vrouw en kind liet overkomen. "Hier hebben we het goed. We kunnen ons leven opbouwen, en krijgen daarbij veel steun. Deze training kost ons bijvoorbeeld niets. Dat is een groot verschil met de VS waar je nauwelijks geholpen wordt en je voor vrijwel alles fors moet betalen." ■